

O OBĚTI JEŽÍŠE KRISTA S KRÁTKÝM VÝKLADEM MEŠNÍCH MODLITEB I. Sv. Alfons Maria z Liguori

Úvod

I. Připomínám, že jsem tento spisek o oběti Ježíše Krista vyňal z díla učeného francouzského autora. Ono dílo je poněkud obsírné a rozvláčné, ale protože bych rád, aby bylo k užítku nejen kněžím, kteří mši sv. obětují, ale také těm, kteří jsou jí účastni, uvádím z něho tento stručný výťah.

Název je „O oběti Ježíše Krista“, neboť ačkoli její jména jsou rozličná, obět kříže a obět mše sv. je v podstatě táž, protože při obou je Ježíš Kristus obětí i knězem, který jednoho dne obětoval sebe samého na kříži – liší se jen způsobem, kterým se obětování děje. Obět mše sv. je zpřítomněním oběti kříže, odlišujíc se od ní pouze způsobem, jímž se koná.

2. Obrazem této oběti našeho Vykupitele byly veškeré oběti Starého zákona. Bylo jich čtvero: oběti mírné, děkovné, smírné a prosebné. Oběti mírné neboli pokojné byly ustanoveny proto, aby se jimi Bohu vzdávala nejvyšší čest, která mu náleží jakožto svrchovanému Pánu všech věcí; byly to oběti zápalné. Oběti děkovné přinášely se na poděkování Hospodinu za všechna dobrodiní nám prokázaná. Účelem obětí smírných bylo vyprosit si odpuštění hříchů. Zvláštním obrazem těchto obětí byl obřad vypuštění kozla, který se konal na slavnost usmíření. Kozel, maje na sobě jakoby složený hřích židů, byl vyhnán z tábora do lesa, aby tam byl sežrán od divoké zvěře; ta obět byla velmi zřetelným obrazem oběti kříže, neboť na něm byl Ježíš Kristus obtížen všemi lidskými hříchy, jak řekl Isaiáš: *...jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech*. Proto také píše sv. apoštol: *Vyjděte tedy k němu mimo tábor a snášejte urážky (statečně) jako on* (Žid. 13, 13). A pak byl zanechán divoké zvěři, rozuměj pohanům, kteří jej ukřižovali. Konečně, oběti prosebné, byly ustanoveny na vyprošení pomoci a milostí Božích.

3. Ale všechny tyto oběti již ztratily význam, když přišel Vykupitel, a to proto, že jediná obět Ježíše Krista, jsouc dokonalá, na rozdíl od obětí starých, nedokonalých, stačila na dosti učinění za všechny hříchy a na vyprošení milostí všem lidem. Proto přicházejí Ježíš Kristus na svět pravil: *Oběti krvavé ani nekrvavé jsi nechtěl, ale dal jsi mi tělo. V obětech zápalných za hřích jsi neměl záliby. I řekl jsem: ,Tady jsem, abych plnil, Bože, tvou vůli, jak je to o mně psáno v posvátných knihách‘* (Žid. 10, 50–7). A tak, obětující Bohu obět Ježíše Krista, činíme zadost všem svým povinnostem a pomáháme všem svým potřebám; tím se také udržuje svaté spojení Boha s námi.

4. Dále je třeba vědět, že ve Starém zákoně se žádalo na oběti, přinášené Bohu, patero věcí, aby byla obětí Boha hodnou, totiž: posvěcení (*sanctificatio*), obětování (*oblatio*), zmaření (*immolatio*), strávení (*consumatio*) a účastenství (*participatio*). Předně musila být obět **posvěcená**, to jest, zasvěcená Bohu, aby mu nebyla obětována věc nesvatá a tedy jeho božské velebnosti nedůstojná. Z toho důvodu muselo být obětní zvíře beze vši poskvrny a vady; nesmělo býti slepé, ani kulhavé, ani slabé, ani jakkoli znetvořené, jak bylo dopodrobna předepsáno v 5. knize Mojžíšově (15, 21). Tím nám bylo naznačeno jednak, že takový bude zaslíbený beránek Boží, jenž se obětuje pro spasení světa, totiž svatý a úplně bezvadný, a dále to, že i naše modlitby a jiné svaté skutky, jsou-li nějak poskvrněné a vadné, nejsou hodny, aby byly obětovány Bohu. Konečně, nesmělo se již zvířete, obětovaného Bohu, užít ke všední potřebě. Považovalo se za věc Bohu zasvěcenou, takže se jej nesměl dotknout nikdo kromě kněze. Z toho je zřejmé, že se Bohu nelíbí, když se ti, kdo se mu zasvětili, bez nevyhnutelné potřeby vměšují do záležitostí světských a jsou pak roztržiti a nedbalí v těch věcech, které se týkají cti a slávy Boží.

5. Obětní zvíře musilo býti Bohu **obětováno**; to se dělo modlitbou, od samého Boha předepsanou. Obět musila býti **zmařena** neboli zabita. Ale ne každá obět byla usmrcena. Tak se např. zmaření chlebů konalo bez ohně i bez nože, jen jejich požitím.

6. Obět musela být **strávena**; to se dělo ohněm, proto se nazývala obětí zápalnou. Zvlášť obět, kterou nazývali celopalem, bývala vždycky strávena ohněm a tím měla být označena svrchovaná moc, kterou má Bůh nade všemi tvory, a jako je učinil z ničeho, tak že je zase může v nicotu vrátit. A to je hlavní účel oběti, uznávat Boha za nejvyšší bytost, nade všechny věci tak povznesenou, že všechny jsou proti němu pouhé nic, protože žádnou z nich nepotřebuje ten, který sám od sebe má všechno. Kouř pak, který z té oběti vystupoval, měl znamenat, že ji Bůh přijímá jako líbeznu vůni, to jest, se zálibou, jak je psáno o oběti Noemově: *I ucítil Hospodin libou vůni* (1. Mojž. 8, 21).

7. Všechn lid Starého zákona musil mít spolu s knězem při oběti **úcast**. Proto, celopal vyjímaje, se každá obět rozdělovala na tři díly: jeden díl dostával kněz, druhý díl připadl lidu a třetí se spaloval, jakožto díl náležející Bohu. A tím se mělo naznačit, že i on má, tímto způsobem, se všemi ostatními účast při oběti. Všech těchto patero podmínek se dodržovalo při oběti beránka velikonočního, o němž Hospodin přikázal Mojžíšovi (2. Mojž. 12), aby desátého dne měsíce, kterého židé byli vysvobozeni z poroby egyptské, vybrali ze stáda beránka ročního, bez poskvrny a vady. Oddělení toto znamenalo: 1., že ten beránek se Bohu zasvěcuje, 2. po zasvěcení bylo obětování, které se konalo v chrámě, kam byl onen beránek donesen, 3. čtrnáctého dne byl beránek zabit, 4. poté se pekl a rozdělil mezi přítomné a to bylo účastenství neboli přijímání, 5. když všichni svůj díl snědli, spálily se zbytky v témž ohni a to bylo poslední, totiž strávení oběti.

O oběti Ježíše Krista

8. Oběť našeho Spasitele byla oběť dokonalá, a všechny oběti Starého zákona nebyly nic jiného než pouhá znamení a její nedokonalé obrazy, které apoštol nazývá „*slabými a nuznými počátky*“ (Gal. 4, 9). Oběť, kterou vykonal Ježíš Kristus, měla všech pět vlastností, o nichž byla řeč výše. První byla **posvěcení** neboli zasvěcení Bohu; a to stalo se tehdy, když se Slovo Boží vtělilo, jak dosvědčuje sv. Jan: *Jehož posvětil Otec* (10, 36) a jak řekl anděl bl. Panně Marii, když jí zvěstoval, že je vyvolena za matku Božího Syna: *Proto také dítě, které se narodí, bude svaté a bude nazváno Synem Božím* (Luk. 1, 35). Tak tato božská oběť, která měla být obětována za spasení světa, již tehdy, když se narodila z Marie Panny, byla zasvěcena Bohu, neboť od prvního okamžiku, kdy věčné Slovo přijalo lidské tělo, bylo zasvěceno Bohu jako obětní dar veliké oběti, která měla být dokonána na kříži pro spasení lidstva. Proto sám náš Vykupitel později řekl: *Dal jsi mi tělo [...], abych plnil, Bože, tvou vůli*“ (Žid. 10, 5.7).

9. Druhé, **obětování**, se stalo při samém vtělení, když se Ježíš Kristus dobrovolně uvolil, že dostiučiní za provinění lidská. On věděl, že Boží spravedlnost nelze usmířit ani všemi obětmi Starého zákona, ani veškerými dobrými skutky lidskými, i nabídl se, že sám zaplatí pokutu za všechny hříchy lidského pokolení, a řekl: *Oběti krvavé ani nekrvavé jsi nechtěl [...], řekl jsem: „Tady jsem, abych plnil, Bože, tvou vůli [...].“* (Žid. 10, 8.9). Apoštol dokládá: *A touto vůlí jsme, skrze obětování těla Ježíše Krista, jednou provždy posvěceni* (v. 10). Dobře si všimněme slov: *jíme posvěceni skrze obětování*. Hříchem se lidé stali nehodnými toho, aby mohli být obětováni Bohu a aby Bůh je přijal, a proto bylo nutné, aby se Ježíš Kristus obětoval za nás, posvětil nás svou milostí a učinil nás hodnými, aby nás Bůh přijal.

10. Toto Kristovo obětování neskončilo, ale tehdy začalo, trvá a bude trvat na věky. A i když za vlády Antikrista na zemi přestane, protože nebude obětí mše sv. po 1290 dní – totiž tři léta a šest a půl měsíce, jak je dopodrobna řečeno u proroka Daniela: *A od doby, kdy bude odstraněna každodenní oběť a vztyčena ohyzdná modla pustošitele, uplyne tisíc dvě stě devadesát dní* (12, 11) –, nicméně oběť Ježíše Krista nikdy neskončí, neboť Ježíš Kristus se nikdy nepřestane obětovat nebeskému Otci obětí věčnou, sám jsa knězem i obětí, obětí věčnou a knězem věčným, ne podle řádu Aronova, jehož kněžství i oběti byly časné a nedostatečné, aby usmířily Boha, rozhněvaného na odbojného člověka, ale podle řádu Melchisedechova, jak David předpověděl slovy: *Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisedechova*“ (Žalm 109, 4). Kněžství Ježíše Krista je věčné. Ježíš Kristus bude v nebi věčně obětovat tutéž oběť, kterou jednou obětoval na kříži na oslavu Boží a za spásu lidskou.

11. Třetí část obětní, totiž **zmaření** neboli zabití oběti, se vyplnila, když náš Spasitel zemřel na kříži. Zbývá tedy ukázat, že i dvě ostatní části dokonalé oběti má oběť Ježíše Krista, totiž strávení oběti a účast při ní. Avšak co do čtvrté části obětní, totiž strávení obětního daru, je otázkou, v čem by toto strávení záleželo, když tělo Ježíše Krista se sice od jeho nejsvětější duše při smrti oddělilo, ale stráveno a zmařeno nebylo.

12. Nejmenovaný autor, o němž byla na začátku řeč, říká, že toto strávení oběti se vyplnilo, když Pán Ježíš vstal z mrtvých, neboť tehdy se jeho nejsvětější tělo zbavilo všeho pozemského a smrtelného a bylo oděno slávou Boží. A dokládá, že to bylo ono oslavení, o které Pán Ježíš prosil svého Otce, dříve než šel na smrt: *Nyní oslav ty mne u sebe, Otče, slávou, kterou jsem měl u tebe, dříve než byl svět* (Jan 17, 5). Toto oslavení neřádal Ježíš Kristus pro své božství, maje je od věčnosti jako Slovo rovné Otci, ale žádal je pro své lidství a obdržel je, když vstal z mrtvých, vrátiv se tím do jisté míry ve svou božskou slávu.

13. A podobně mluví zmíněný spisovatel i o páté části, o účastenství při oběti, neboli o přijímání jejím, říká, že k přijímání dochází v nebi, neboť všichni blahoslavení mají účast při oběti, kterou Ježíš Kristus v nebi neustále přináší Otci, obětující mu sebe samého.

14. Obojí autorova úvaha, vykládající dvě zbývající části oběti Ježíše Krista, je sice učená a důmyslná, ale já si myslím, že tyto dvě části, tedy strávení a přijímání, se jasně vyplňují v nejsvětější oběti mše sv., která podle výkladu sněmu tridentského je ta samá jako oběť kříže. Neboť obětí mše sv., kterou Spasitel ustanovil před svou smrtí, pokračuje se obětí kříže, aby se cena jeho krve, kterou prolil za spasení lidí, nám přivlastňovala onou obětí mše sv., při níž se obětuje týž Beránek Boží, který se obětoval na kříži; zatímco při mši sv. se obětuje nekrvavě, na kříži se prolévala jeho krev. Tato jsou slova sněmu tridentského: *I ustanovil se Bůh a Pán náš na tom, že se obětuje jednou skrze smrt Bohu Otci na oltáři kříže a učiní na něm vykoupení věčné. Aby však smrtí jeho nezaniklo i kněžství jeho, aby dále církvi, milé nevěstě svojí, zanechat mohl oběť, již by ona krvavá oběť na kříži se obnovovala, památka na ni až do konce světa se zachovala a spásná moc její na odpuštění denních hříchů nám se udělovala, prohlásil při poslední večeři, tu noc, co byl zrazen, že jest knězem podle řádu Melchisedechova, na věky ustanoveným, a obětoval Bohu Otci tělo své a krev svou ve způsobách chleba a vína. A pod týmiž způsoby dal jich požívat apoštolům, které přitom ustanovil kněžími Nového zákona; poručil také svým a jejich nástupcům v kněžství, aby obětovali, řka: To čiňte na mou památku. Tak tomu církev katolická vždy rozuměla a učila [...]* (Sess. 22. c. 1.). A v hlavě II. sněm učí, že Bůh je touto obětí mše sv. usmířen, milosti uděluje a hříchy odpouští a příčinou toho že je: *Jest to jedna a táž oběť, tentýž, který se nyní obětuje skrze ruce kněžské a který sám sebe tenkrát obětoval na kříži; jedině způsob obětování jest rozdílný*.

15. Obětí kříže tedy Ježíš Kristus zaplatil cenu našeho vykoupení, avšak obětí mše sv. se nám – podle jeho vůle – přivlastňuje ovoce tohoto výkupného, neboť on sám je hlavní obětník oběti oné i této, přinášeje při obojí týž obětní dar; to jest, totéž své tělo a tutéž svou krev, jen rozličným způsobem: na kříži způsobem krvavým, na oltáři nekrvavým.

Proto učí římský katechismus (*Part. 2. de euchar.*, n. 78.), že obětí mše sv. je Bůh nejen oslavován a vzdávají se mu díky za dobro, které nám prokazuje, ale je to také pravá oběť smírná, pro niž Bůh odpouští viny a uděluje milosti. Proto se církev sv. modlí: *Kolikrátkoli se slaví památka této oběti, tolikrát se koná dílo našeho vykoupení* (Dominica IX. p. Pent.), a to právě proto, že ovoce smrti Ježíše Krista se nám přivlastňuje obětí mše sv.

16. Oběť mše sv. obsahuje tedy nejen ony tři části: posvěcení, obětování a zmaření neboli usmrcení (jež se tajemně koná, když se proměňuje zvlášť tělo a zvlášť krev), ale mimo tyto tři části, které byly podstatnými částmi oběti kříže, mše sv. obsahuje také dvě ostatní části: totiž **strávení**, když hostie posvěcená se požije, a přijímání, neboli **účast** při oběti, když se posvěcený chléb rozdělí při mši sv. přítomným. A tak je zřejmé, že v oběti mše sv. je vyplněno všech pět částí obětí Starého zákona, které byly znamením a obrazy veliké oběti našeho Spasitele. Přikročme nyní k výkladu mešních modliteb.

Pokračování příště (Stručný výklad mešních modliteb).

Překlad P. František Sal. Blažek (jazykově upraveno).
Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Frandl, 1899.